

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

PREDDIPLOMSKI STUDIJ RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA

Jelena Abramović

JEZIK SLIKOVNICA I DJEČJI JEZIČNI RAZVOJ

ZAVRŠNI RAD

Slavonski Brod, 2018.

Preddiplomski sveučilišni studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

JEZIK SLIKOVNICA I DJEČJI JEZIČNI RAZVOJ

ZAVRŠNI RAD

Kolegij: Dječja književnost s medijskom kulturom
Mentor: izv. prof. dr. sc. Emina Berbić Kolar
Sumentor: dr. sc. Igor Marko Gligorić, poslijedoktorand
Student: Jelena Abramović
Matični broj: 38638293650

Slavonski Brod
Svibanj, 2018.

IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad izradila samostalno koristeći se vlastitim znanjem, literaturom i provedenim eksperimentima uz pomoć mentorice izv. prof. dr. sc. Emine Berbić Kolar i sumentora dr. sc. Igor Marko Gligorić te im ovim putem zahvaljujem.

Pristupnica:

Jelena Abramović

JEZIK SLIKOVNICA I DJEČJI JEZIČNI RAZVOJ

Tema ovoga rada vezana je uz dječju književnost, prije svega uz to što su slikovnice te na koji način djeluju na dječji jezični razvoj. U radu će se tematizirati faze dječjih jezičnih razvoja, što utječe na njega. Kada se kod djece javljaju prvi interesi za slikovnice i čitanje. Analizirat će se jezik slikovnice na koji su način pisane, struktura rečenica, tekstura same slikovnice, odnos boja te kako su slikovnice poredane prema dobi djeteta. Osim teorijskoga dijela ovaj završni rad obuhvaća proučavanja nekoliko primjera slikovnica prema prethodno prepoznatim značajkama. Sve slikovnice koje će se proučavati prikazat će se i u radu.

KLJUČNE RIJEČI: slikovnica, jezik, dječji jezični razvoj, čitanje.

LANGUAGE LANGUAGE AND CHILDREN LANGUAGE DEVELOPMENT

The theme of this paper is related to children's literature, above all how the picture books how and how they work on children's language development. The paper focuses on children's language development phases, which affect it. When children are first interested in picture books and reading. The language of the book will be analyzed, the structure of the sentence, the texture of the picture itself, the color ratio and how the picture books are arranged according to the age of the child. In addition to the theoretical part, this final work will involve studying several examples of picture books according to previously recognized features. All the pictures that will be studied will be displayed in the work.

KEY WORDS: picture books, language, children's language development, reading.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. OPĆENITO O SLIKOVNICAMA	2
2.1. Likovni kod slikovnice	Error! Bookmark not defined.
2.2. Jezični kod slikovnice.....	Error! Bookmark not defined.
2.3. Tekstura slikovnice.....	Error! Bookmark not defined.
3. FUNKCIJA SLIKOVNICE.....	7
4. DJEČJI JEZIČNI RAZVOJ	8
4.1. Razvoj govora u dobi od rođenja do 3.mjeseca starosti	8
4.2. Razvoj govora u dobi od 3.mjeseca do 6.mjeseci starosti	8
4.3. Razvoj govora u dobi od 6.mjeseci do 12.mjeseci	9
4.4. Razvoj govora u dobi od 1. do 2. godine	9
4.5. Razvoj govora u dobi od 2. do 3.godine.....	10
4.6. Razvoj govora u dobi od 3. do 4.godine.....	Error! Bookmark not defined.
4.7. Razvoj govora u dobi od 4. do 5. godine.....	Error! Bookmark not defined.0
4.8. Razvoj govora u dobi od 5. do 6.godine.....	Error! Bookmark not defined.0
5. ANALIZA DJEČJIH SLIKOVNICA.....	12
6. IZLOŽBA RIJETKIH PRIMJERA SLIKOVNICA	27
7. SUVREMENE SLIKOVNICE	32
8. ZAKLJUČAK.....	33
9. LITERATURA	34

---

1. UVOD

Slikovnica kao jedan važan element zastupljenosti u dječjem životu, pruža djeci razvoj mašte, kreativnosti, kao i samoga interesa za čitanjem i pisanjem. Kroz same elemente slikovnice proći će se u ovome radu i dječji jezični razvoj s obzirom na dob, što je karakteristično za jezični razvoj, kada nastaju prve riječi, prvo pisanje slova, kakve su dječje rečenice i slično. Kako bi se dočarala važnost slikovnice u književnosti analizirat će se slikovnice prikladne za različite uzraste. Utvrditi će se kako su pisane, i od čega su sastavljene. Tematizirat će se funkcije slikovnice te povijesni razvoj slikovnica i fotografije s izložbe najstarijih primjera iz Gradske knjižnice Slavonski Brod. Osim toga, važno je spomenuti i suvremene slikovnice kao što su slikovnice za slijepe.

2. OPĆENITO O SLIKOVNICAMA

Gledajući iz perspektive književnosti, slikovnica je prvi doticaj djeteta s umjetnošću riječi. Ona ga uvodi u svijet slova, riječi, rečenica i knjiga. „Slikovnica bi bila pisani oblik priči koji se prije svega bazira na velikom broju slika“ (Javor 1999: 7). Pisana je za dijete i kao takva zauzima posebno mjesto u književnosti. „Slikovnica predstavlja kombinaciju književnoga i likovnoga izraza“ (Javor 1999: 7). Slikovnice su različite i za različitu dob. Općenito govoreći može se reći da je slikovnica spoj ilustracije i pisane priče, s druge strane slikovnica se sastoji i od slika. Kod slikovnica veliku važnost zauzima ilustracija koju dijete prvi put vidi., promatra ju i kada još ne čita. Prema sadržaju slikovnice su različite teme iako je središte svih tema ono što je djetetu već poznato i što ga najviše zanima. Tako, primjerice, teme mogu biti: životinje, prijatelji, dječji istraživački pohodi, ljudska djelatnost, uvod u svijet matematike, prijevozna sredstva itd. „Povijesno gledajući, prva slikovnica nastala je 1658. godine, vjernim začetnikom smatra se pedagog i teolog Jan Amos Komensky“ (Javor 1999: 17). Ta prva slikovnica nosila je naziv „Orbis sensualium pictus“. Za koju autor smatra da treba polaziti od osjetila zapažanoga svijeta. Zato što treba sadržavati djeci poznatu tematiku iz njihove okoline. Što se pak tiče našega područja, prva slikovnica u Hrvatskoj nastala je 1863. godine pod nazivom „Domaće životinje i njihova korist“ autor je Lavoslav Hartman u Zagrebu i prema dostupnim podacima, ona nije sačuvana. Prema cjelovitom sažimanju slikovnica s hrvatskim autorom i ilustratorom je slikovnica „Dječja čitanka o zdravlju“ nastala 1927. godine koju je napisala Ivana Brlić – Mažuranić, a ilustrator je Vladimir Kirin.

2.1.Likovni kod slikovnice

Što se tiče likovnoga koda, slikovnica već i po samoj riječi može se pretpostaviti da se radi o ilustraciji. Kao što se već navelo ilustracija je prvi kontakt prilikom pružanja slikovnice djetetu te mu je i najvažnija s obzirom na to da je riječ o nečitačkoj djeci. „Slika ima veliku prednost pred tekstom jer se prije svladava i duže ostaje upamćena“ (Javor 1999: 8). Ilustratori prvi čitaju priču te kroz svoj doživljaj priče oslikavaju slikovnicu i upotpunjuju priču. „Ilustrator kreator-interpretator: slušajući prozu ili poeziju prije ostalih, on je prosvjetljuje slikom i tumači na svoj način“ (Javor 1999: 7). Oslikavanjem slikovnica nameće se pitanje ruši li se time dječje kreativno stvaralaštvo zamišljanja priče u slikama?

Kako god bilo, djeca uz ilustraciju prije usvajaju pojmove, brže pamte određene slike uz događaje.

„Ilustracija je svojevrsna zavodnica: obuhvatljiva s mnogih strana, navodi čitatelja-gledatelja da vidi više i dalje od skromnih slika koje su probudile riječi u njegovu skućenom svijetu doslovnosti,, (Javor 1999: 8). Što se tiče boje, slikovnice su čiste za najmanju djecu, bez teksta vrlo ugodnih boja te vrlo jednostavne i jasne. Slike trebaju biti bez zbunjujućih detalja. Kako djeca odrastaju, tako postoje i slikovnice u skladu s njihovom dobi. Za sariju djecu sadrže više teksta. To su prije svega neke brojalice, pjesmice. Iako slika i dalje ima dominirajuću ulogu, s druge strane slikovnice za predškolsku djecu (u dobi od 6 god.) imaju više estetsku funkciju jer djeca tada već polako čitaju.

Ilustracija se mijenjala i kroz povijest, pa su tako prve oslikane slikovnice bile jako realistične s prizorima iz djetetove svakodnevnice. Kasnije se javljaju crteži s jasno izvučenim plohami, ugodnih, čistih boja.

2.2. Jezični kod slikovnice

Kod jezičnoga koda slikovnice važno je prilikom njezina pisanje obratiti pozornost na dob djece kojima je namijenjena. Tako za najmlađu djecu, ne stariju od dvije godine, važno je da te slikovnice budu bez teksta, odnosno da ta slikovnica za njih predstavlja nešto između igračke i knjige. Time je prvo upoznavanje s listovima, knjigom. Za djecu između dvije i četiri godine slikovnice su i dalje bez teksta ili ga mogu imati vrlo malo i to u stihovima i formi brojalica. Takve slikovnice imaju rimu, zvučne su i djeci lako pamtljive. Za djecu od četvrte do šeste godine života slikovnice imaju puno više teksta. Tu se uključuju prve bajke, pjesme i priče. Vrlo je važno da slikovnica koja je namijenjena djeci čitačima ima dovoljnu veličinu i jasnoću slova.

2.3. Tekstura slikovnice

Kao i jezični kod slikovnice, tako i tekstura slikovnice ovisi o dobi djece za koju je namijenjena. Tako su slikovnice za najmlađe obično gumene, za kupanje, mogu biti i plišane s pojedinim igračkicama, mogu biti i platnene te s odraznim materijalom koje predstavlja zrcalo, što budi veliki interes kod djece. Kao što se vidi iz fotografija 1. I 2., slikovnice za najmlađu djecu.

Prva je gumena i prikladna za kupanje. Plišana slikovnica najčešće se nalazi u sklopu dječjih kolica gdje visi u području dječjeg vidnog polja.

Fotografija 1. Gumena slikovnica za kupanje ¹

Fotografija 2. Prikaz primjera krpenih slikovnica ²

---

¹ „ Vrijeme je za kupanje“ i „Zaigrani prijatelji“, Egmont

² Krpene slikovnice s taktilnim igračkama

Za malo stariju djecu, djecu u dobi od dvije do četiri godine, slikovnice imaju tvrde kartonske stranice maloga broja, upravo iz razloga što mala djeca nemaju osjećaj za listanje papira te kako bi se spriječilo kidanje slikovnica. One u sebi mogu imati neke taktilne elemente, kao što su npr. perije, dlaka, trava itd. Kako bi čitateljima povećali doživljaj same priče. Osim toga, neke slikovnice mogu imati i zvučne efekte; primjerice mogu svirati prilikom listanja slikovnice. Neke u sebi mogu sadržavati i priču u obliku slagalice, druge pak mogu imati u sebi elemente priče od krpica kojima se djeca mogu igrati, što je karakteristično za novije slikovnice koje se ručno šivaju te su personalizirane s obzirom na djetetov interes. Takve se slikovnice posebno naručuju od različitih proizvođača. Materijali za slikovnice mogu biti različiti: najčešće su platno, spužva, guma, plastični elementi, tvrdih kartonskih stranica i lijepih uobičajenih listova knjige što je za stariju djecu od četiri do šeste godine. S obzirom na materijale od kojih su izrađene tako se slikovnice i dijele na slikovnice igračke, gumene za kupanje, strip slikovnice, spužvaste slikovnice, ozvučene slikovnice, digitalne itd. fotografija broj 4. primjer je zvučne slikovnice, koja prilikom korištenja pušta zvuk ovisan o temi slikovnice. Tvrđih kartonskih listova slikovnice su izrađene kako bi se spriječilo njihovo kidanje, primjer takve slikovnice je fotografija 4., a slikovnica uobičajenih listova koja je namijenjena starijoj djeci primjer je fotografija 5.

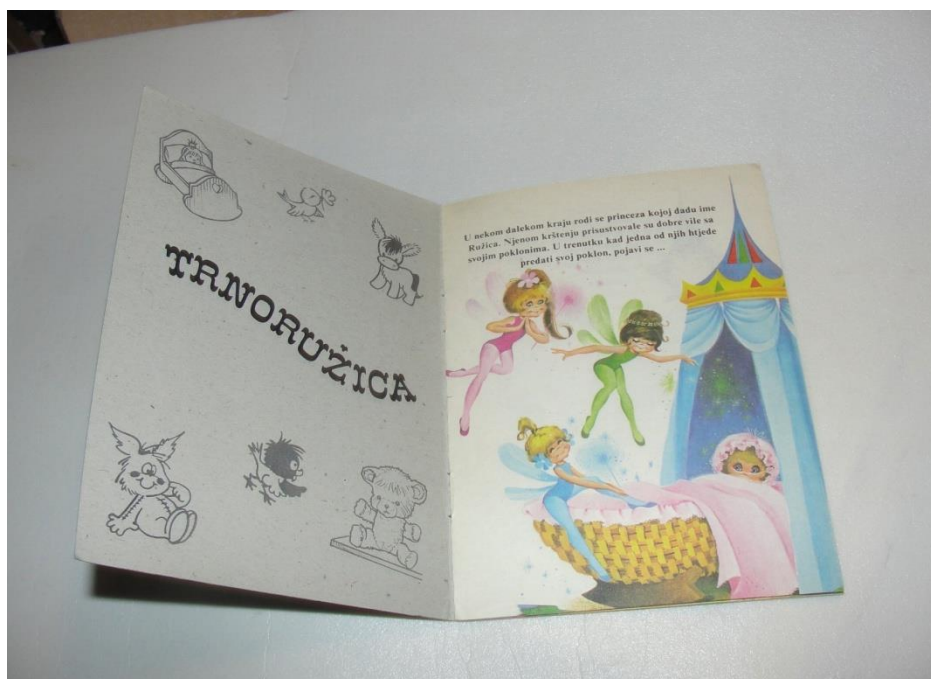
Fotografija 3. Zvučna slikovnica³

---

³ „Crvenkapica“ Egomont

Fotografija 4. Slikovnice tvrdih korica za mlađu dob⁴

Fotografija 5. Slikovnica za djecu starije, predčitačke dobi, uobičajenih stranica⁵

---

⁴ „Bambi“ i „Pinokio“

⁵ „Trnoružica“

3. FUNKCIJA SLIKOVNICE

„Slikovnica ima za djecu nekoliko funkcija, koje korespondiraju s potrebama u odgoju u predškolskoj dobi, kao i u dobi čitatelja početnika. Spomenimo barem nekoliko osnovni“ (Javor 1999: 15). Jedna je od funkcija informacijsko-odgojna, ta funkcija daje činjenicu da djeca sama uče postavljati pitanja sebi, roditeljima ili nekome iz svoje okoline. Iz njih saznaju brojne odgovore te shvaćaju da je knjiga izvor znanja te se iz nje mogu naučiti brojne činjenice, promjene, stavove itd. „Dijete pomoću slikovnice postupno uči razvijati mišljenje: analizu, sintezu, usporedbu, uopćavanje, pa čak i apstrakciju“ (Javor 1999: 15). Sljedeća je spoznajna funkcija, što znači da se pomoću slikovnica mogu provjeravati znanja, spoznaje, iskustva, jesu li njegove spoznaje točne, jesu li adekvatna razmišljanja.

Kao što je prethodno istaknuto, za dijete najvažniju ulogu ima izgled slikovnice jer će ga time privući i potaknuti na proučavanja i promatranja. Prema tome jedna od funkcija je i estetska. Grafički dizajn, odnos boja, dodatak u slikovnici (kao što su taktilne igračkice) izazivaju u djeci nešto lijepo, osjećaj za toplinu i želju za njoj.

Četvrta je funkcija iskustvena funkcija. Možda ujedno i vrlo bitna kod djece jer činjenica je da se današnja djeca razlikuju od djece u prošlosti, u stilu života i načinu življenja. Današnja djeca, većinom, ne nužno sva, ne znaju toliko o seoskom životu, o domaćim životinjama, nekim starim zanimanjima kao što su kovač, postolar i slično. Upravo po ovoj funkciji oni mogu razmjenjivati svoje iskustvo, stjecati nova znanja te se pobliže upoznati s određenim nepoznicama svakidašnjega života. Zadnja funkcija bi bila zabavna funkcija što sam naziv upućuje na to da u djetetu budi zabavu, igru, želju za istraživanjem.

Osim navedenih funkcija slikovnice u djeci mogu buditi maštu, zamišljene stvari, stvaranje svoje vlastite priče. Osim toga, djeca su podložna uživljavanju u tuđu ulogu te tako često mogu glumiti glavne junake slikovnica.

4. DJEČJI JEZIČNI RAZVOJ

„Razvoj govora počinje s prvim plačem novorođenog djeteta“ (Starc 2004: 68). S obzirom na to kako se povećava dob djeteta tako se i govor stabilizira, s naglaskom na to da neka djeca bez problema usvajaju jezične termine, dok neki malo teže. Te imaju podršku logopeda i drugog stručnog osoblja. Jezični razvoj odvija se kroz vrijeme, pa će tako i prikazati. Veliku ulogu u tome igraju dječja okolina i poticaj. Djeca upijaju, uče sve što vide od odraslih. Ukoliko ovladavanje jezika bude prema dobrom primjeru, jasno je da će i dijete napredovati. Stoga je vrlo bitno raditi s djetetom u njegovu govornome razvoju. S djetetom treba jasno komunicirati, jasno artikulirati riječi, rečenice. Pjevušenje također ima veliku ulogu u dojenačkoj dobi: pjevušenje majke smiruje novorođenče. Poticajna okolina djeteta za razvoj govora nikako ne treba sadržavati različite vrste izvora govora odjednom to dijete može dodatno zbuniti. Izvor zvuka mora dolaziti iz jasnoga smjera.

4.1. Razvoj govora u dobi od rođenja do 3. mjeseca starosti

S obzirom na to da je u ovome periodu riječ o novorođenčetu, svi jezični su izražaji refleksni te mu je plač osnovno sredstvo komunikacije. Plačem dijete navodi skrbnika da se pobrine za njega i da nešto nije u redu. Uz govor bitan je faktor i sluh koji se isto tako razvio rođenjem. Djeca mogu prepoznati glas majke koji je umirujući i na sam njen govor prestati plakati. S obzirom na to da u prvim mjesecima života dijete proizvodi plač, kmečanje, krikove, ta se faza zove faza kričanja. „U dobi od 2. mjeseca, a najkasnije do 3., dojenče počinje spontano proizvoditi jednosložne vokalne zvukove poput: aaa, ooo, eee ..., i povremeno kombinaciju suglasnika i samoglasnika: gu, aba, ..., čime počinje faza gukanja“ (Starc 2004: 69). „Za razliku od prijašnjih, refleksnih radnji, gukanje ubrzo postaje popraćeno osmijehom i vezano je uz osjećaj ugone te kasnije, odrastanjem, slogan gukanja nestaje jer se ne nalaze u materinjem jeziku“ (Starc 2004: 69). „Može se posumnjati da nešto nije u redu s djetetovim sluhom ukoliko je plač prodoran, ili pak tih, ili se sastoji od kratkih naglih vriskova ili tihog jednoličnog stenjanja“ (Starc 2004: 69).

4.2. Razvoj govora u dobi od 3. mjeseca do 6. mjeseci starosti

Za taj period karakteristična je faza brbljanja, što znači da prolazi faza gukanja i da dječji govor prelazi u govornu igru. Sada dijete može već bolje lokalizirati zvuk, spretnije je u procjeni odakle dolazi. „Najveću pažnju poklanja zvukovima čija je frekvencija u rasponu frekvencije ljudskog glasa“ (Starc 2004: 75).

U tom periodu osim samoglasnika počinje izgovarati i neke nejasne suglasnike kao što su p, m, b itd. S obzirom na to da dojenče raste, u dobi od četiri mjeseca života jezik kao organ ima više mjesta jer beba raste te je tako faza brbljanja sve složenija. Kako dijete raste, pred kraj ovoga razdoblja polako slogove povezuje u niz.

4.3. Razvoj govora u dobi od 6. mjeseca do 12. mjeseci starosti

Dijete ove dobi usmjereno je na istraživačke aktivnosti prema vanjskom svijetu. Sve ga više zanima okruženje u kojemu se nalazi i ima potrebu sve probati, dotaknuti pa tako ima i veliki interes za govor. Početkom ovog perioda dijete stvara glasove sve složenije, pa ih slaže u niz i tako formira neke slogane kao što su: abab, mamamm ..., te sve više se trudi oponašati zvukove koje čuje iz svoje okoline. Važno je istaknuti da se u tome periodu javlja prvi glasni smijeh, odnosno vrištanje, dijete obožava igre „ima – nema“ , „kuc – kuc“ i slično. „Potkraj toga perioda dijete počinje izgovarati prve riječi koje povezuje s određenim predmetima, osobama, situacijama“ (Starc 2004: 83). Tada i prva riječ ima svoje značenje.

4.4. Razvoj govora u dobi od 1. do 2. godine

S obzirom na to da se sad već pojavljuje prva riječ sa značenjem, u toj fazi karakteristično je povezivanje dviju ili više riječi u jednu. Jako dobro oponaša zvukove iz okoline, kao što su glasanje psa, automobila, mačke te imenuje onomatopejski („vau-vau“ je pas, „di-di“ je naziv za auto). „Do kraja 2. godine dijete ispravno artikulira sve samoglasnike i neke suglasnike, npr.: okluzive (b, p, t, g, k), prelazni glas j, nazale (m, n, nj), osim nj, te sonant v. Afrikate (c, č, ć, dž, đ), i frikativi (z, ž, s, š, f, h) nečisti su a često i zamjenjivi okluzivima t i d. Sonanti l, lj, i r, u toj dobi često su zamjenjeni s j ili v“ (Starc 2004: 90).

Prve riječi koje dijete izgovori obično su vezane uz članove obitelji, pa su tako primjerice najčešće: mama, tata, baba, što znači da su prve riječi obično imenice. S 18. mjeseci dijete puno više riječi razumije nego što ih uspijeva reći te s obzirom tu različitost u usvajanju jezika, dijete može govoriti u tom periodu od 5 do 50 riječi. U tome periodu dolazi i do pojave eholalije. „Eholalija je pojava kod djece ponavljanja riječi koje čuje iz okoline, one nisu nikome upućene, već jednostavno dijete uživa u njihovu izgovaranju“ (Starc 2004: 91). Dijete rabi riječi poput „da“ i „ne“, a pred kraj druge godine dolazi do pojave telegrafskog govora, odnosno govora imenica i glagola bez veznika i prijedloga, npr. „Mama idi.“, „Daj beba“. Osim toga razumiju i neke naredbe, kao što je „Donesi“, „Gdje je“, „Pokaži“.

4.5. Razvoj govora u dobi od 2. do 3. godine

Kroz ovu dob javlja se proširivanje rečenica u sve većem broju te se ujedno time i popunjava telegrafski govor. „Pojavljuje se i jezična dislalija, npr. kaže „topta“ umjesto „lopta“, što znači da bi dislalija bila naziv za neprecizan izgovor glasova“ (Starc 2004: 104). Tako se čini govor još uvijek nejasnim do kraja. „Taj period potkraj 3.godine karakteristično 250 do 500 riječi kod djeteta. U trećoj godini rečenica ima tri, četiri, pa nekada i više riječi“ (Starc 2004: 104). Djetetov govor postaje njegovo osnovno sredstvo komunikacije ono zna nekoliko pjesmica napamet, kod igre osobito voli razgovor sam sa sobom. „Ako do 30 mjeseci dijete ne počne govoriti u rečenicama, potrebno je zatražiti stručnu pomoć“ (Starc 2004: 106).

4.6. Razvoj govora u dobi od 3. do 4. godine

Djetetu govor postaje važniji od sluha. Komunikacija govorom sve mu je, više voli govoriti nego slušati. Glasovi poput z, s, c, mogu biti blago nepravilni što se tolerira do 4,5. godina, a r i l se trebaju do kraja artikulirati s navršene 4. godine. Kao i svako razdoblje, i ovo ima svoju fazu, a to je faza fonetskoga pojednostavljenja. Tako, primjerice, djeca mogu izostaviti početni glas neke riječi, npr. reći „abuka“ umjesto pravilnog „jabuka“. U toj se fazi ustaljuju padeži, broj, zamjenice i govor sve više liči govoru odraslih. Pridjeve dijete još ne zna komparirati, primjerice „lijep“ može komparirati kao „ljepiji“. Dijete puno pitanja postavlja odraslima, sve ga zanima, priča o prošlim događajima. „Uz poticaj rabi izraze socijalne uljudnosti: molim, hvala, izvoli, dobar dan, laku noć“ (Starc 2004: 119).

4.7. Razvoj govora u dobi od 4. do 5. godine

Dijete s pet godina ima sad već pravilnu gramatiku i njegov je govor tada teško razlikovati od govora odrasle osobe. Jako ga zanimaju značenje njemu nepoznatih riječi. Rečenice su potpune i u njima se prepoznaju sve vrste riječi. Javlja se interes za pisani jezik, odnosno slova. Dijete može formirati različite rečenice ovisno o tome obraća li se djetetu ili odraslima. S lakoćom može stvarati vlastitu rimu od usvojenih riječi.

4.8. Razvoj govora u dobi od 5. do 6. godine

Razdoblje brzoga usvajanja nepoznatih riječi i dalje postavlja brojna pitanja. Osim toga, u dječjem govoru još može biti nekih distorzija s glasovima ž, š, dž, đ ali one bi se trebale ispraviti do 5,5. godine.

S obzirom na to da je sada još jače prisutna želja za pisanim jezikom, odnosno učenjem slova, karakteristično je kod pisanja lako zrcalno okretanje slova. Djeca u toj dobi obično znaju napisati svoje ime velikim tiskanim slovima. Osim toga usvajaju i desnorukost ili ljevorukost. Kao što se vidi iz fotografije 6., zamjena „t“ slovom „d“ i zrcalno okretanje slova „j“.

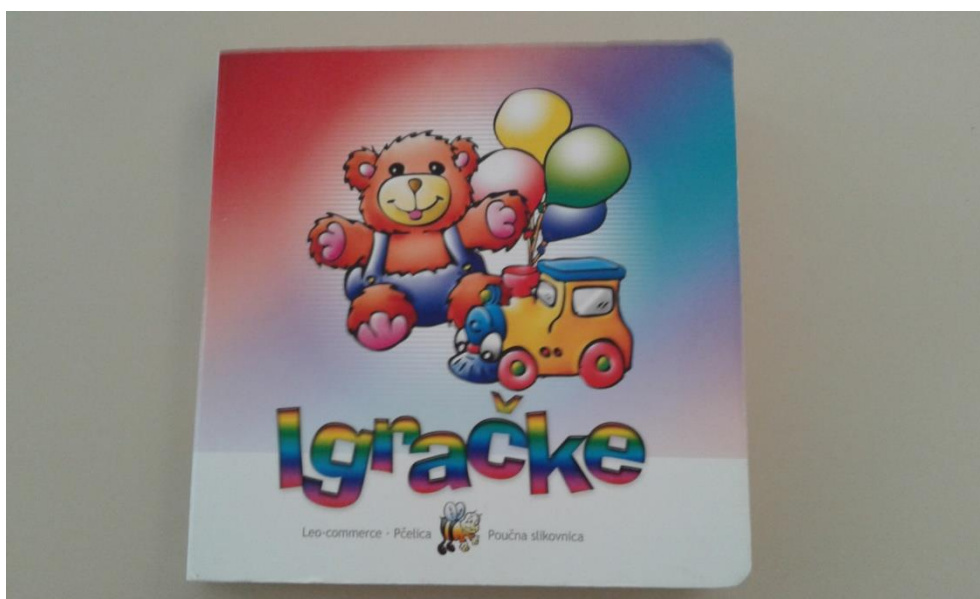
*Fotografija 6. Primjer zrcalnog okretanja slova i zamjene „t“ slovom „d“
Djevojčica K. R., 6.g.⁶*

---

⁶ Abramović, J. (2017.) autorska fotografija nastala u radu s djecom

5. ANALIZA DJEČJIH SLIKOVNICA

Počevši od onih za najraniju dob, proučavat će se slikovnice te i njihovi elementi, uočiti će se razlike s obzirom na uzrast, što je specifično za pojedine slikovnice, kakav je omjer teksta, boje i slično. Kada je riječ o prvim doticajima djeteta i slikovnica, riječ je o slikovnicama za kupanje, gumenim, bez teksta, samo jednostavnog likovnog prikaza. Takve se zadržavaju do godinu dana starosti djeteta. Osim toga slikovnice mogu biti i kartonske s najjednostavnijim prikazima nekih naslikanih životinja koje ne čine nikakvu smislenu priču, već su kao takve nastale samo da se dijete upozna s određenim životinjama ili predmetima što je vidljivo u sljedećemu primjeru na fotografiji 7. Slike nisu smisljeno povezane, već svaka slika čini priču za sebe. Za sve slikovnice vrijedi isto, a to je da njihova boja nipošto nije otrovna jer djeca osim istraživanjima ruku, istražuju predmete, pa tako i slikovnicu ustima.

Fotografija 7. Primjer slikovnice za djecu u dobi do godinu dana ⁷

Autori slikovnice na fotografiji 7., su Slađana i Nenad Perišić koji prikazuju najjednostavniji oblik slikovnice za djecu do godinu dana. Ona je šarenih, primamljivih boja. Na stranici se nalazi samo po jedan predmet kao što se može vidjeti iz fotografije 8..

---

⁷ „Igračke“ Perišić Slađana i Nenad (2009.)

U ovom je slučaju riječ o igrački, što govori da je prilagođena dječjoj koncentraciji te dobi. „Pažnja je kratkotrajna, izazvana zanimljivim svojstvima predmeta. Dijete brzo gubi zanimanje i privlači ga drugi predmet“ (Starc 2004: 81).

Fotografija 8. Primjer iz slikovnice „Igračke“⁸

---

⁸ „Igračke“ Perišić Slađana i Nenad (2009.)

Fotografija 9. Primjer slikovnice za djecu od godinu dana⁹

Slikovnice za jednogodišnje dijete je debelih kartonskih korica kao što se vidi iz fotografije 9.. Boja vrlo ugodna, a teksta vrlo malo. Kao što je vidljivo na fotografiji 9., slikovnica se zove „Tražiti i naći predmete“ kojoj je autor Hartmut Bieber, u nakladi „Forum“ , godine 2014.

Slikovnica „Tražiti i naći predmete“ sačinjena je od svega osam stranica, tvrdih, debelih korica što je i uobičajeno za tu dob kako bi se slikovnica što više očuvala i kako bi se oštećenje spriječilo. S obzirom na prethodno navedene karakteristike za dijete u starosti godinu dana, ono uči usvajati nove pojmove i prve riječi. Kao što se vidi iz fotografije 10., čini dijelove kućanstva, odnosno djetetove okoline koji su mu donekle poznati. Cilj je da dijete prepozna te predmete na slici. Primjerice, u slikovnici stoji pitanje: „Gdje je ključ?“.

---

⁹ „Traži i naći predmete“, Hartmut Bieber, 2014.

Ako se uzme u obzir da dijete te dobi već zna neke naredbe kao što su: „Pokaži“, „Gdje je?“, ova slikovnica upravo to traži kod djeteta - pokazivanje i pronalazak odgovarajućega predmeta, što bi značilo da je slikovnica svakako prikladna za tu dob.

Fotografija 10. Primjer pronalaska traženih predmeta¹⁰

Zanimljivo je što su svi predmeti gdje dijete treba prepoznati ključ ilustrirani na bijeloj podlozi kako bi dijete jasnije vidjelo sve predmete bez zbunjujućih elemenata. Na desnoj strani stoji ilustracija zeca koji je u uobičajenoj kućnoj okolini s istim predmetima, u kojoj bi dijete te dobi daleko teže pronašlo ključić. Stoga cijela slikovnica prvo ide s predmetima prikazanim na bijeloj, nezbunjujućoj podlozi. Tek onda slijedi primjer iz svakodnevnice. Kao što se vidi iz fotografije 11., slikovnica traži koji se predmeti koriste za kupanje.

¹⁰ „Traži i nađi predmete“, Hartmut Bieber, 2014.

Fotografija 11. Primjer sadržaja slikovnice, „Traži i nađi predmete“¹¹

Što se tiče omjera teksta i slike, jasno je da dominira slika, a tekst je vrlo kratak, s riječima zadavanja aktivnosti, kao što su „Gdje je?“, „Plivaj!“, „Kako se zoveš?“ i slično. Osim toga, ispod svakog predmeta stoji naziv pisani velikim tiskanim slovima. Predmeta nema više od šest na jednoj stranici. Osim zadanoga teksta o pronalasku dijete se može podučavati i na drugi način tako da mu se tijekom čitanja postavlja pitanje npr. „Gdje je naša četkica za zube?“, „Pokaži gdje su tvoje papuče?“. Time se može postepeno upoznavati dijete sa svojom okolinom i pomoći mu u usvajanju pojmova i naziva. Dijete te dobi ne zna puno riječi, najprije usvaja imenice (mama, tata, baka...), a ova je slikovnica sačinjena od niza imenica kako bi dijete proširilo svoj govor postepeno uz najpoznatije pojmove iz svog doma. Boje u slikovnici vrlo su jednostavne, ugodne bez jakih, žarkih boja. Kao što se već navelo, bijela podloga iza predmeta stvara jači efekt i ističe predmete. Boje su osnovne te u kombinaciji s nekim izvedenim, ali i dalje slične nijanse boje nisu na istoj stranici, što znači da se djetetu pruža jasan kontrast pri prepoznavanju kako ga ne bi dodatno ometalo. Dijete ove dobi još ne zna boje, ali slikovnica svakako treba biti bojom jasna, nezbunjujuća.

¹¹ „Traži i nađi predmete“, Hartmut Bieber, 2014

Za dijete u starosti od dvije godine dolaze u slikovnicama pjesmice sa zvučnim efektima koje se lako pamte a ne moraju imati nekog smisla. To bi značilo da je cilj rimovanje i da pjesme ne budu logički povezane jer djeca te urasti ni ne mogu razviti pojam o čemu pjesma pjeva. Kao što se vidi iz fotografije 12..

Fotografija 12. Primjer slikovnice „En ten tini „¹²

S 3. godine starosti djecu zanimaju aktivnosti koje obavljaju ljudi, vole jednostavne priče. S obzirom na to da djeca od dvije do tri godine mogu listati stranicu po stranicu, sljedeća je slikovnica upravo takva. Korice su tvrdoga uveza, a unutarnji listovi meki, uobičajene debljine papira te je slikovnica otporna na habanje. Slikovnica je namijenjena djeci u starosti od 3.godine te ujedno i nosi naziv „Slikovnica za 3 godine.“ a autor izvornog teksta je Stephanie Moss; a na hrvatski preveo Filip Kozina. Ko što se vidi na fotografiji 13. Za razliku od slikovnice za dvogodišnjake ova je sačinjena od pjesmopričic, jer djeca u toj dobi već mogu povezivati pjesmice s elementima priče, odnosno aktivnosti priči mogu biti predočene u pjesmama.

¹²Slikovnica „En ten tini „Egmont 2004.

Fotografija 13. Slikovnica za djecu od 3. godine.¹³

Slikovnica je po sadržaju sastavljena od šest pjesmopriča, i što posebno privlači pozornost sve su vezane uz maštu, sanjarenje, izmišljene likove poput vile, čudovišta. „Do 4. godine raste strah od životinja, stranih ljudi, predmeta, ružnih lica, maski, nakaza, mraka, policajaca, lopova, insekata.“ (Starc 2004:120). Pjesmopriču moguće je definirati kao pjesmu pisanu u priči. Tekst joj je lako zapamtiti.

U ovoj slikovnici svi događaji u pjesmopriči povezani su uz nešto imaginarno, poput vile i čudovišta, ali na način da su opisani kao nešto pozitivno, lijepo pri čemu djeca ne mogu stvoriti dodatan strah.

---

¹³ „Slikovnica za 3 godine“, Stephanie Moss,- na hrvatski priredio Filip Kozina 2017.

Fotografija 14. Sadržaj slikovnice „Slikovnica za 3 godine“¹⁴

Za analizu uzeti će se možda i najprivlačnija tema za djecu ovih uzrasta, a to je pjesmopriča „Čudovišta u ormaru“. Pjesmopriča je svedena na svega šest stranica, vrlo je kratka i rimuje se. Rima je parna, vežu se dva stiha, teksta je više za razliku od slikovnica namijenjenih mlađoj djeci, ali i dominira slika nad tekstom. U ovoj pjesmopriči glavni je lik jež, što je jedna od životinja koja se spominje kroz cijelu slikovnicu, što bi značilo da su glavni junaci životinje, poput medvjeda pande, zečića, tigra itd. Kao što se vidi iz fotografije 14.

Djeca imaju veliku želju i interes za životinje. Stoga su životinje glavni likovi priča. Djeca se lako mogu uživjeti u njihove uloge igrom i oponašanjem. Pjesmopriča koja je u analizi „Čudovišta u ormaru“ prikazuje priču o dječaku koji se druži prije spavanja sa svojim čudovištima iz ormara te opisuje kako ona nisu strašna. Time se ne želi zaprepaštiti dijete. Osim toga, opisuje se što radi s njima, kojih se igara igraju te koje moći imaju, što znači da kod djece pobuđuju maštu i zamišljenost. Isto tako opisuje se susret s izvanzemaljcem te odlazak s njim na Mjesec gdje zajedno ručaju. Ilustracije prate pjesmopriče.

---

¹⁴ „Slikovnica za 3 godine“, Stephanie Moss, - na hrvatski priredio Filip Kozina 2017.

Slike imaju puno sadržaja, što je i u skladu s dobi od tri godine jer je kod djece razvijenija koncentracija, zapažanje i mogućnost detaljnijega proučavanja.

Fotografija 15. Primjer pjesmopriče „Čudovišta u ormaru“¹⁵

Fotografija 16. Sadržaj pjesmopriče „Čudovišta u ormaru“¹⁶

¹⁵ „Slikovnica za 3 godine“, Stephanie Moss, - na hrvatski priredio Filip Kozina 2017.

¹⁶ „Slikovnica za 3 godine“, Stephanie Moss, - na hrvatski priredio Filip Kozina 2017.

Kao što vidi iz fotografije 15. I 16., crteži su ugodnih, toplih boja, lica likova su nasmijana, zaigrani; što onemogućuje stvaranje negativnih doživljaja. U trećoj godini života dijete zna prepoznati šest boja, a imenuje ih tri. Naravno, postoje i iznimke, pa neki mogu u toj dobi prepoznati i imenovati više boja. Za malo stariju dob prikladne su slikovnice koje uključuju matematičke aktivnosti. Upravo je takva sljedeća slikovnica za analizu. Važno je naglasiti da dijete prvi puta „broji uz pravilno pokazivanje 4 predmeta (s 5 godina), zatim 5 predmeta.“ (Starc 2004: 131) A verbalno–mehanički bez pokazivanja dijete može brojati u toj dobi i do 10 predmeta. Matematička slikovnica u tom slučaju je „10 malih medvjeda“, kao što se vidi iz fotografije 17., gdje nije točno naveden autora, već samo tko je preveo slikovnicu na hrvatski–Mate Maras.

Fotografija 17. Slikovnica „10 malih medvjeda“¹⁷

Ta slikovnica, osim što je matematička, ujedno je i taktilna jer ima u sebi plastične medvjede koji su mehanički pričvršćeni u stranice slikovnice. Prilikom listanja i odbrojavanja unazad od deset medvjedići nestaju i na svakoj ih stranici ima jedan manje.

¹⁷ „10 malih medvjeda“, autor nepoznat, - na hrvatski priredio Mate Maras 2014.

Slikovnica je isto pjesmopriča kao i prethodna, ali zbog matematičkih elemenata namijenjena je starijoj skupini djeci koja već znaju ili uče brojati. Zanimljiva je po tome što uči brojeve, ali ujedno i odbrojanje unazad. Pjesmopriča se rimuje: rima je i dalje parna, teksta je vrlo malo. Ta pjesmopriča bila bi za djecu od 3 godine, ali s obzirom da sadrži matematičke elemente ipak pripada djecu uzrasta od 4,5. do 5. godina. Slika je i dalje dominantna, jednostavna i ne odvlači toliko pozornost koliko umetnuti taktilni medvjedići. Veliki interes za tom slikovnicom može potaknuti i „magično“ nestajanje medvjedića sa svake iduće stranice. Slikovnica je matematički poučna i po tome se razlikuje od ostalih. S obzirom na to da je u današnje vrijeme veliki broj slikovnica na tržištu, činjenica je da se proizvođači služe različitim tehnikama i na sve načine nastoje pridobiti najmlađe. Što je slikovnica vizualno primamljiva, što sadrži drugačije elemente od ostalih uobičajenih, to će pobuditi veću želju. Stoga se na tržištu mogu pronaći uistinu različiti primjerci. Kao što se može vidjeti iz fotografija 18. i 19., umetnuti medvjedići i pjesmopriča o brojevima.

Fotografija 18. Primjer sadržaja slikovnice „10 malih medvjeda“¹⁸

¹⁸ „10 malih medvjeda“, autor nepoznat, - na hrvatski priredio Mate Maras 2014.

Fotografija 19. Primjer sadržaja slikovnice „10 malih medvjeda“¹⁹

Sljedeća je slikovnica tekstualno za djecu od 5. do 6. godina. Glavni je tekst pisan velikim i krupnim tiskanim slovima jer djeca sada polako postaju čitači. Sadrži i dio teksta gdje se isprepliću velika tiskana slova s malima. Riječ je o slikovnici naziva „Farma“, a autor joj je Anna Caselis. Ilustrator je Tony Wolf. Kako već kaže i sam naziv slikovnice, riječ je o životinjama na farmi što se može vidjeti iz fotografije 20. Teksta je sada puno više, a slika tu služi kako bi samo obogatila doživljaj.

Fotografija 20. Slikovnica „Farma „ Anna Casalis 2014.²⁰

¹⁹ „10 malih medvjeda“, autor nepoznat,- na hrvatski priredio Mate Maras 2014.

²⁰ Slikovnica „Farma „ Anna Casalis 2014.

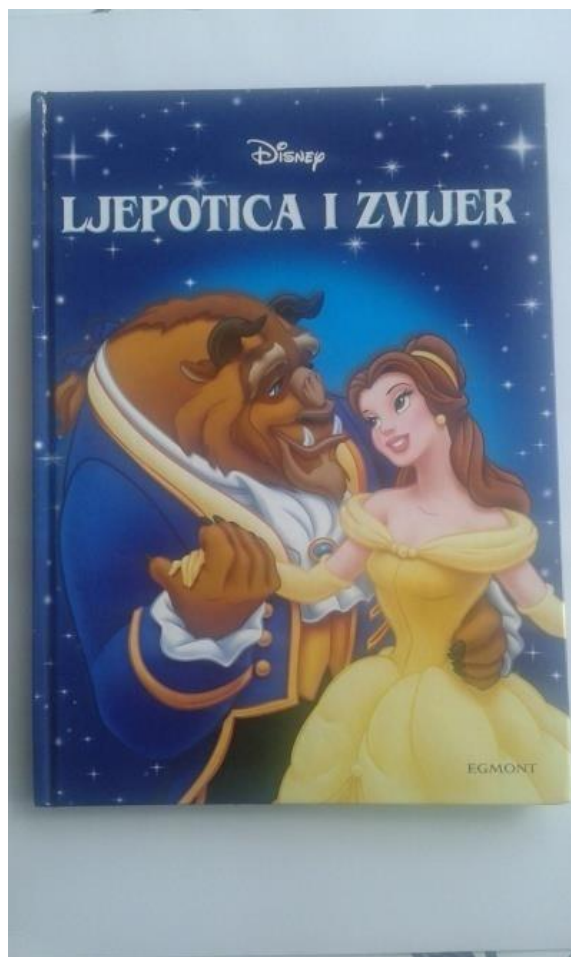
Kao što se vidi iz fotografije 21., slikovnica „Farma“ uobičajena je slikovnica, priređena je djeci kao tablet koji u sebi sadrži plastične elemente i bateriju za zvuk. To znači da je ujedno i zvučna slikovnica. Svaka ikonica životinje proizvodi karakteristični zvuk te prati priču u slikovnici. Tekst sadrži puno onomatopejskih elemenata, što u djeci pobuđuje potrebu za ponavljanjem i oponašanjem zvukova životinja. S obzirom na to da djeca mlađe dobio od 2. do 3.godine jako vole onomatopejske sadržaje, slikovnica može biti po ovim elementima i za njih, osobito što u sebi sadrži i zvučne elemente. Tako da se autorica ove slikovnice pobrinula da zaokupi popriličan veliki broj djece raznog uzrasta. Veća djeca, od 5. do 6. godina, imaju interes na knjige, slova te imaju dužu koncentraciju za učenje čitanja, kao i pisanja prvih slova.

Fotografija 21. Primjer sadržaja „Farma „²¹

²¹ Slikovnica „Farma „, Anna Casalis 2014.

U dobi od 5. do 6.godina djeca su jako maštovita: izmišljaju priče, ubacuju u njih imaginarna bića te se postavljaju u ulogu likova različitih priča. Stoga nije čudno da su slikovnice za tu dob bajke. Djeca mogu time dodatno proširivati maštu, kreativnost i igru. Primjer takve slikovnice je „Ljepotica i Zvijer“, kao što se može vidjeti iz fotografije 22.

Fotografija 22. „Ljepotica i zvijer, Disney, 2016.“²²

Teksta u „Ljepotica i Zvijer“ dosta. Pisana je malim tiskanim slovima. Djeca još ne znaju u potpunosti čitati, ali znaju prepoznati određena slova. Rečenice su jednostavne proširene. Navodnicima je istaknut govor likova. Poput svih bajki i ova završava sretno, dobro uvijek pobjeđuje zlo te time čini bajku onakvom kakva je.

---

²² „Ljepotica i zvijer, Disney, 2016.“

Fotografija 23. Primjer sadržaja „Ljepotica i zvijer, „²³

Na osnovu analize slikovnica može se uočiti da su sve prilagođene dobi djece kojoj su namijenjene. Odrastanjem djeteta slikovnice sadrže više teksta. Slikovnice su svojim materijalima prilagođene djeci primjerice; gumene, plastične, tvrde kartonske itd. Slikovnice su temom različite za svaku dob. Za jednogodišnjake tema je iz uobičajenih okolnosti djeteta, dok trogodišnjake uvodi u svijet mašte i sanjarenja. Sve su ugodnih boja i bogate ilustracijom.

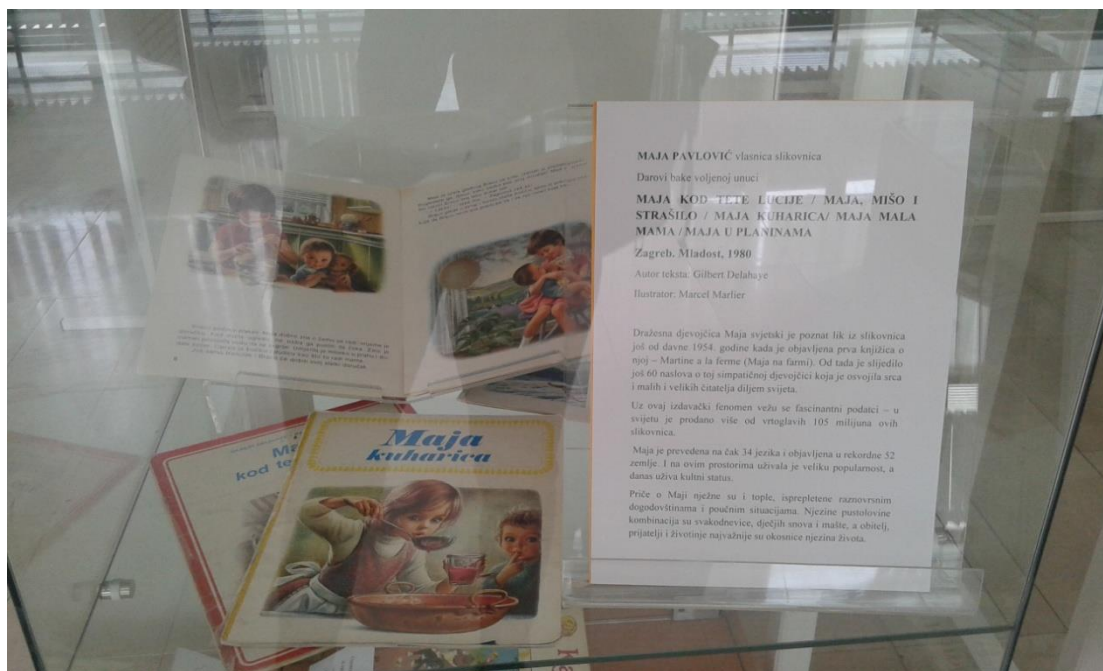
---

²³ „Ljepotica i zvijer, Disney, 2016.

6. IZLOŽBA RIJETKIH PRIMJERA SLIKOVNICA

Gradska knjižnica u Slavonskome Brodu ovih dana izložila je uistinu rijetke primjere slikovnica pod nazivom „Slikovnice s mirisom djetinjstva“ koji se rijetko gdje još mogu vidjeti te time napravili uistinu poučnu izložbu. Na izložbi se moglo saznati što je slikovnica, kako je nastala, što ju sačinjava, koja je prva slikovnica u povijesti kao i kako odabrati kvalitetnu slikovnicu. Pri odabiru kvalitetne slikovnice treba prije svega dobro poznavati dijete kojemu je namjenjena, koji su njegovi interesi, što ga zanima te u tome smjeru pronaći za njega odgovarajuću slikovnicu. Moglo se na izložbi saznati da su prve slikovnice bile uistinu skupe te da je trebalo dugo vremena da ih ljudi prihvate kao važnu sastavnicu književnost za djecu. Djevojčica imenom Maja koja je bila najpoznatiji lik 1980.godine iz slikovnica prevedena je na čak 34 jezika i objavljena čak u 52 zemlje. Neki naslovi ovog popularnog lika kroz slikovnice su „Maja kod tete Lucije“, „Maja kuharica“ itd. Autor je Gilbert Delahaye. Slikovnice s temom djevojčice Maje prikazivale su svakodnevne aktivnosti, događanja i maštu djece itd. Kao što se vidi na fotografiji 24., prvi primjerci slikovnice o Maji.

Fotografija 24. Izložbeni primjerak slikovnice „Maja kuharica“, Gradska knjižnica Slavonski Brod²⁴

²⁴ Abramović. J.(2018.) autorska fotografija

Može se čak reći da i danas postoji jedan zamjenski lik Maje koji je sve popularniji, a riječ je o djevojčici Petri koja poput Maje istražuje, izrađuje, osjeća, doživljava svoju svakodnevicu. Postoje različite teme slikovnica s njenim imenom. Neke su od njih „Petra ide na more“, „Petra slavi rođendan“, „Petra i noćna mora“ itd. Na izložbi osobitu pozornost je privlačila slikovnica „Krava na mjesecu“ iz 1969. godine s obzirom na činjenicu da to naziv prvog animiranog filma Zagreb-filma autora Dušana Vukotića, kao što se može vidjeti iz fotografije 25.

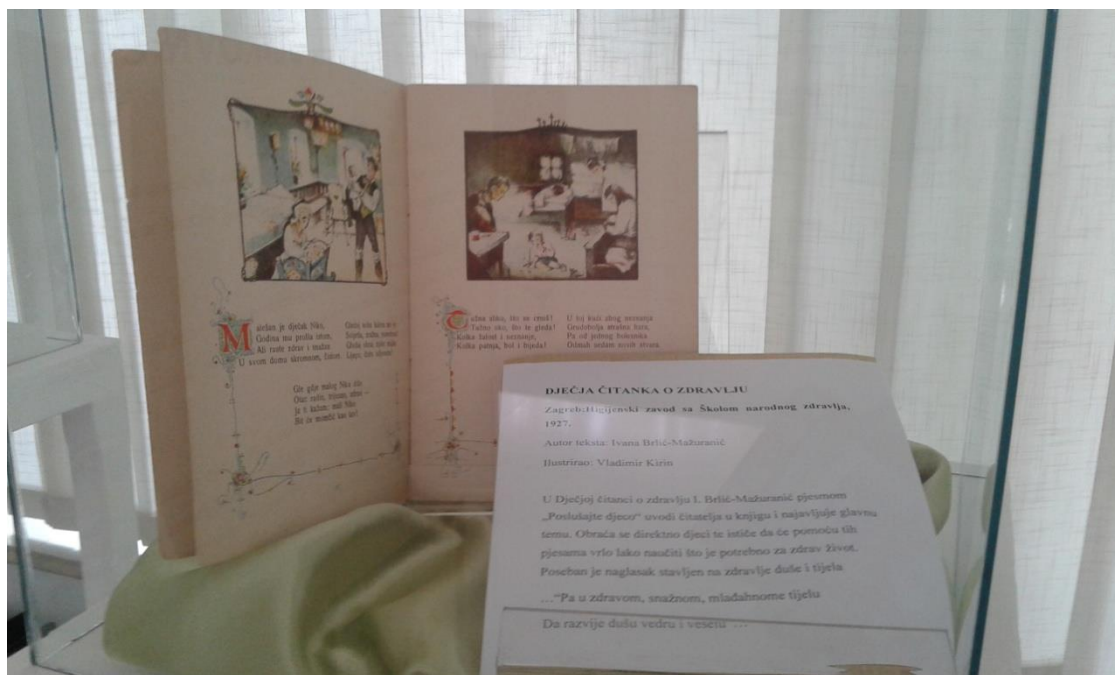

Fotografija 25. Izložbeni primjerak slikovnice „Krava na mjesecu“, Gradska knjižnica Slavonski Brod²⁵

Osim navedenih slikovnica imalo se priliku vidjeti i prvu hrvatsku cjelovitu slikovnicu domaćega autora i domaćega ilustratora. To je slikovnica Ivane Brlić–Mažuranić, „Dječja čitanka o zdravlju“ iz 1927. godine, kao što se vidi iz fotografije 26. Nju čini niz pjesmica kojima se direktno obraća djeci. Pjesmice lako pamtljive i naglašavaju važnost održavanja higijene, kao i cjelokupnog zdravlja. Osim te slikovnice mogle su se vidjeti i autorični ostali radovi, kao što su „Ribar Palunko“ kao što se može vidjeti iz fotografije 27.

²⁵ Abramović. J.(2018.) autorska fotografija

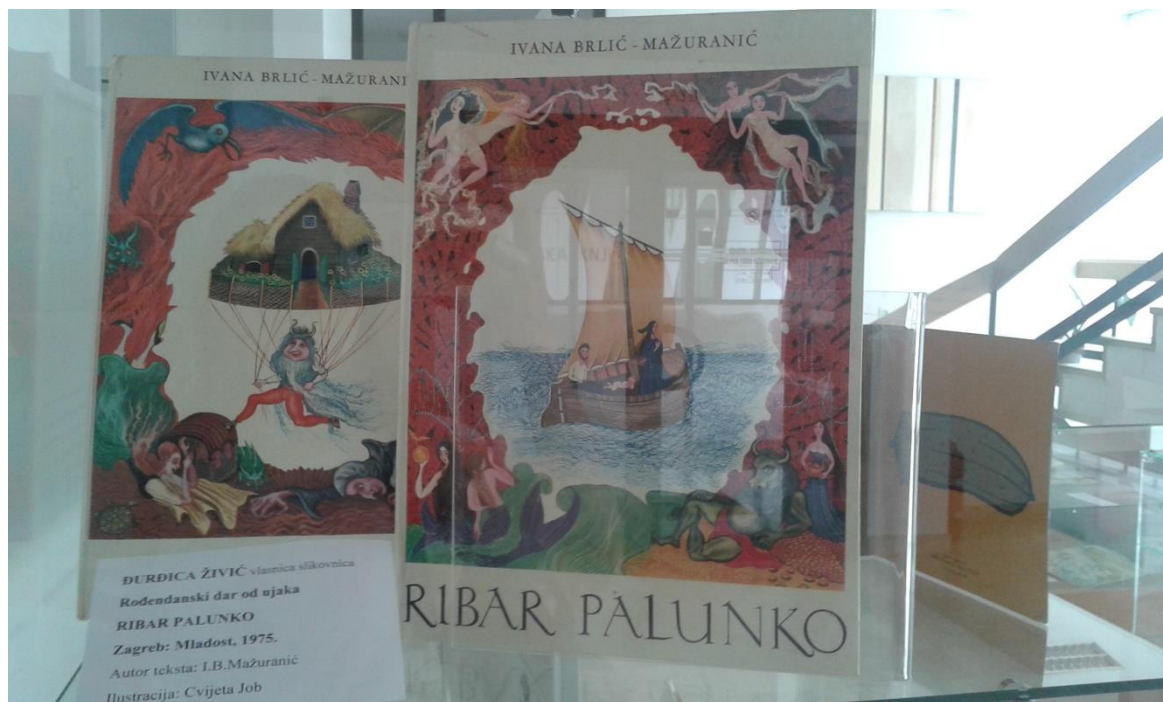
Osim toga, bili su i najstariji primjerci nezaobilaznih braće Grimm, kao i Andresenove bajke kao što se vidi iz fotografije 28. Svaka slikovnica u nečijem je vlasništvu te je naglašen vlasnik. Sve su slikovnice očuvane. Najstariji primjerak izložene je slikovnice „Basne i kratke pripovesti od različitih klasičnih spisateljah“ koja je nastala u Karlovcu 1844.godine. autora Ignjatije Čivića Rohrskog kao što se vidi iz fotografije 29.

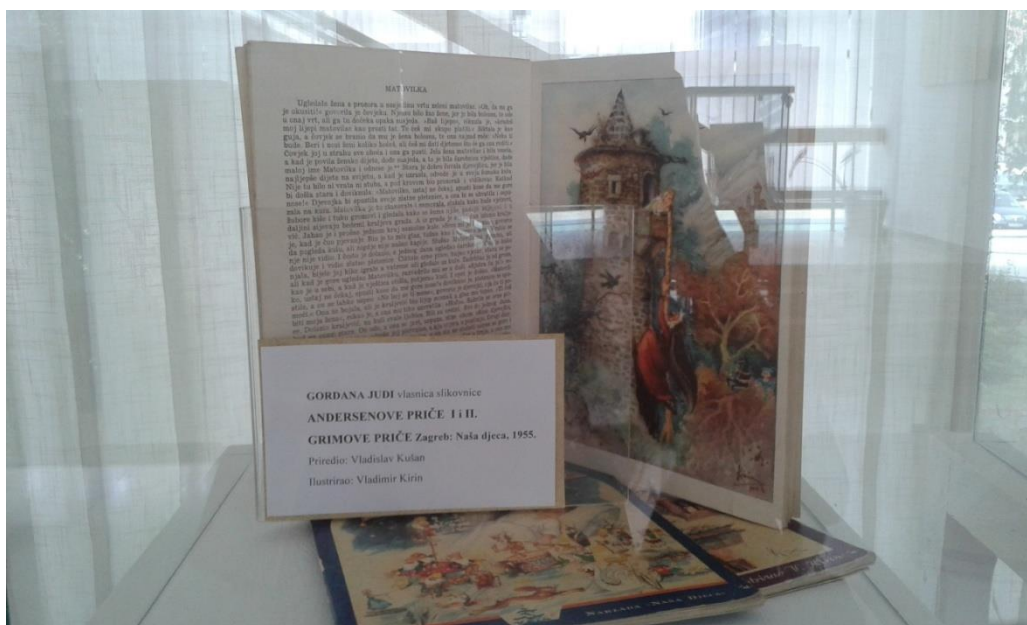
Fotografija 26. Izložbeni primjerak slikovnice „Dječja čitanka o zdravlju“, Gradska knjižnica Slavonski Brod²⁶

²⁶ Abramović. J.(2018.) autorska fotografija

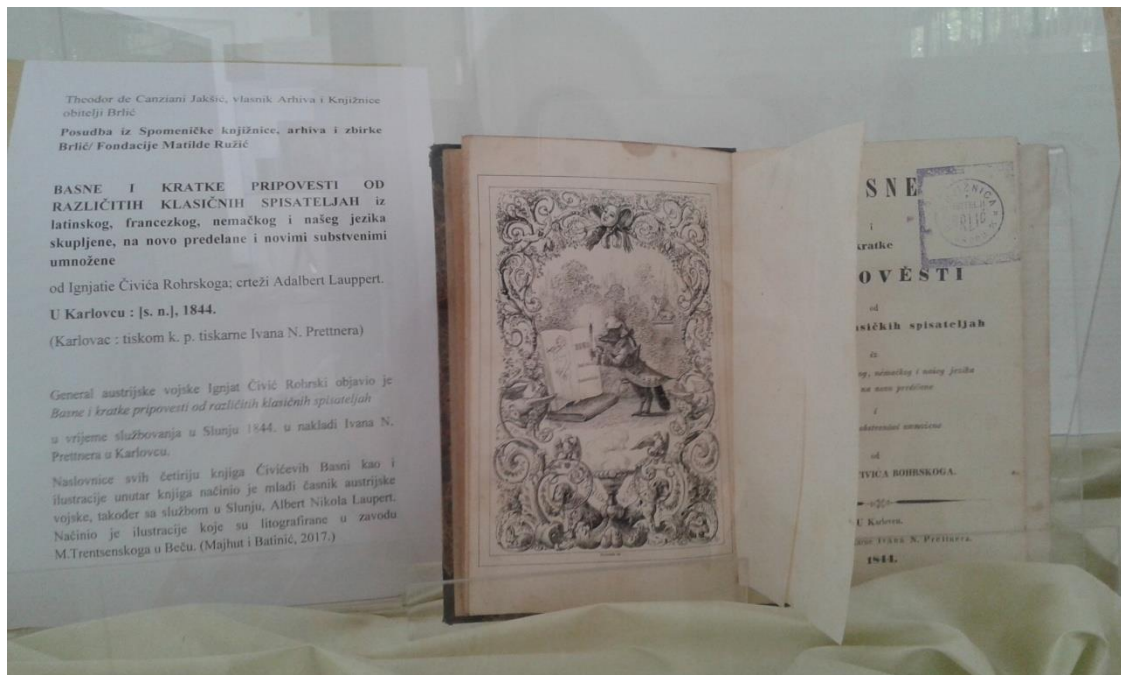
Fotografija 27. Izložbeni primjerak slikovnice „Ribar Palunko“,
Gradska knjižnica Slavonski Brod²⁷

Fotografija 28. Izložbeni primjerak slikovnice „Andresenove i Grimmove priče“,
Gradska knjižnica Slavonski Brod²⁸

²⁷ Abramović. J.(2018.) autorska fotografija

²⁸ Abramović. J.(2018.) autorska fotografija

Fotografija 29. Izložbeni primjerak najstarije slikovnice „Basne i kratke pripovesti od različitih klasičnih spisateljah“, Igranje Čivić Rohrski, Gradska knjižnica Slavonski Brod²⁹

²⁹ Abramović. J.(2018.) autorska fotografija

7. SUVREMENE SLIKOVNICE

Činjenica je da su gotovo sve slikovnice pisane za djecu koja nemaju problema s vidom, ali postavlja se pitanje što je s djecom koja ne vide. Njima se te iste slikovnice mogu samo čitati, mogu ju opipati ali isto tako u čitačkoj dobi ne mogu ju uzeti i čitati. Zbog toga u zadnje vrijeme sve više se stavlja naglasak na djecu koja ne vide. Različite udruge nastoje naglasiti da je i njima potrebna ta vrsta književnosti. Prva taktilna 3D slikovnica tiskana je prošle godine (8. prosinca 2017.) u Rijeci, gdje je i održana njezina promocija. Tu je slikovnicu izdala Osnovna škola Pećine u sklopu koje se postoji defektološka pomoć slijepima i slabovidnim osobama. Time je još jednom pokazana velika važnost 3D tehnologije. Izrada jedne takve slikovnice trajala je 50 sati, što je uistinu dug proces. Uz slikovnicu je priložena i aplikacija za računala i telefone s govornom verzijom sadržaja, a cijeli događaj ima još veće značenje jer su sva svi troškovi pokriveni humanitarnim koncertom. Slikovnica je nastala prema predlošku Ivane Brlić Mažuranić. Taj hvale vrijedan projekt omogućuje da bez obzira na njegov dugi proces nastajanja djeca s oštećenjem vida ipak mogu uživati u početnoj književnosti – slikovnici. S obzirom na to da su tek u začetku proizvodnje, jako često odgojatelji u vrtiću sami izrađuju svoje slikovnice za slijepe, gdje uz normalan tekst stoji i tekst na Brailleovom pismu uz taktilne elemente dijelova slikovnice.

Osim te vrste suvremenih slikovnica u zadnjih nekoliko mjeseci proteže se pitanje slikovnica vezane uz istospolne brakove, odnosno istospolne obitelji s djecom. Objava te slikovnice u Hrvatskoj nastala je 15. siječnja 2018.godine, i svakako izazvala velike podjele u društvu. Slikovnica nosi naziv „Moja dugina obitelj“ i tiskana je u 500 primjera. Kako kažu sami nakladnici, rezervirana je i prije puštanja u prodaju. Slikovnica je izdana u dva primjera. U jednome primjeru dječak imenom Roko živi s mamom Lucijom i mamom Ines. Imaju i psa koji nosi ime Đuro. U drugome primjeru četverogodišnja Ani ima dva oca imenom Darko i Tomislav, a kućni je ljubimac mačka koja nosi ime Muki. Slikovnica sažima uobičajene aktivnosti, kao što su odlazak u vrtić, dnevne aktivnosti, što djeca vole itd.

Ideja je potekla od obitelji koje žele takvu literaturu za svoju djecu bez obzira bila ona prihvaćena ili ne, smatraju je poželjnom ili ne, činjenica je da se dječja književnost mijenja.

8. ZAKLJUČAK

Slikovnica kao posebna vrsta dječje književnosti ima veliku ulogu od najranije dječje dobi. Prvi je kontakt uz slikovnice za kupanje, zvučne slikovnice, taktilne itd. Kao takve, slikovnice potiču i privlače djecu kako bi razvila što veći interes za njih. Važno je kod odabira slikovnice za dijete odabrati primjerenu slikovnicu i prije svega poznavati dijete kojemu je namijenjena. Slikovnica treba pratiti djetetov interes, jer nisu sve jednake za svu dob. Tako primjerice za malu djecu do godinu dana prisutne su slikovnice s vrlo malo teksta, ugodnih boja, dok za djecu od 1. godinu slikovnice sadrže riječi, uglavnom imenice koje ne čine nikakvu priču, već služe za upoznavanje okoline. Slikovnica namijenjena dvogodišnjacima sačinjena je od niza lako pamtljivih pjesmica za djecu, dok za trogodišnjake sadrži pjesmopriče, gdje uz pjesmu koja se rimuje ima smislenu priču. U dobi od 3. do 4. godine kod djece je jako prisutna bujna mašta: uživljavaju se u uloge čudovišta, zvijeri i upravo za tu dob i nastaju takve priče. Za djecu od 5 do 6. godina. nastaje interes za pisanje i proučavanje knjiga. Stoga su za taj uzrast tiskane najčešće slikovnice s velikim tiskanim slovima kako bi ih što prije usvojili. Činjenica da je danas različit broj slikovnica s različitim temama i da se proizvođači nastoje probiti na tržište s nečim čime će biti drugačiji od ostalih. Tako slikovnice sa zvučnim elementima kod djece stvaraju još jači interes, kao i slikovnice s taktilnim elementima. Pozitivno je što su se književnost i tehnologija pobrinuli i za djecu koja slabo vide ili koja su slijepa.

9. LITERATURA

a) knjiga:

1. Starc, Branka. 2004. Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi, Golden.
2. Marketing – tehnička knjiga, Zagreb.

b) zbornik:

1. Javor, Ranka. 1999. Kakva je knjiga slikovnica, Knjižnice grada Zagreba, Zagreb.

c) slikovnice:

1. Perišić, Slađana. i Perišić, Nenad. 2009. „Igračke“, LEO-COMMERCE D.O.O. Rijeka.
2. Bieber, Hartmut. 2014. Tražiti i naći predmete, Naklada Forum, Zadar.
3. Autor nepoznat. 2016. „Ent ten tini“, Naša djeca, Zagreb.
4. Moss, Stephanie., na hrvatski tekst priredio Kozina, F. 2017. Slikovnica za 3 godine, Naša djeca, Zagreb.
5. Autor nepoznat, na hrvatski priredio Maras, Mate. 2014. 10 malih medvjeda, Znanje, Zagreb.
6. Casalis, Anna. 2016. Farma, LEO-COMMERCE d.o.o, Rijeka.
7. Disney. 2016. Ljepotica i Zvijer, Egmont, Zagreb.

d) mrežna i elektronička vrela:

1. tekst na mrežnoj stranici: autor nepoznat. U Rijeci tiskana prva taktilna slokovnica u 3D tehnici za slijepu i slabovidnu djecu. Rijeka <https://www.rijeka.hr/u-rijeci-tiskana-prva-taktilna-slikovnica-u-3d-tehnici-za-slijepu-slabovidnu-djecu/> (pristupljeno 9. svibnja 2018.)
2. tekst na mrežnoj stranici: Ponoš Tihomir. Moja dugina obitelj. Zagreb. <http://www.novolist.hr/Vijesti/Hrvatska/MOJA-DUGINA-OBITELJ-Prva-hrvatska-slikovnica-ostospolnim-obiteljima-unaprijed-je-razgrabljena/> (pristupljeno 10. svibnja 2018.)
3. tekst na mrežnoj stranici: Autor nepoznat. Winnie Pooh lot-slikovnice za kupanje. Njuškalo. <https://www.google.hr/search?q=dje%C4%8Dije+slikovnice+za+kupanje&tbm=isch&source> (pristupljeno 7. svibnja 2018.)
4. tekst na mrežnoj stranici: Autor nepoznat. Kampanja: Čitaj mi! <https://www.google.hr/search?q=slikovnica+za+bebe+krpena&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved> (pristupljeno 7. svibnja 2018.)

5. tekst na mrežnoj stranici: Autor nepoznat. Bambi i Pinokio.

<https://www.google.hr/search?q=zvu%C4%8Dne+slikovnice&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahy5PO3fPaAhUmMuwKHVb20&bih=900#imgcr=Fj8bPAQUq4WjkM>

(pristupljeno 7. svibnja .2018.)

6. tekst na mrežnoj stranici: Autor nepoznat. Crvenkapica zvučna. VBZ.

<https://www.google.hr/search?q=slikovnice+debelih+koricPEuSN5M>

(pristupljeno 7. svibnja .2018.)

7. tekst na mrežnoj stranici: Autor nepoznat. Trnoružica.

<https://www.google.hr/search?biw=1920&bih=900&tbm=isch&sa=1&ei=Sl3wWp3rLcfikgX5gIbAAg&q=slikovnica+trnoru%C5%BEica&oq=slikovnica+trnoru%C5%BEica...0...1c.1.64.img..0.0.0....0.GsIS4zluchg#imgcr=bF2HjUAcSmTgqM> (pristupljeno 7. svibnja 2018.)